

SWING – samen optrekken in complexe scheidingen

De Jeugd- & Gezinsbeschermers

Het projectdoel is het voorkomen van jeugdbeschermingsmaatregelen door het toevoegen van onze expertise aan de lokale jeugdteams en het effectiever maken van onze aanpak Beschermen & Versterken Complexe scheidingen door ouders en hun netwerk te versterken.

Uit onderzoek is gebleken dat langdurige conflicten tussen gescheiden ouders de ontwikkeling van een kind ernstig (kan) verstoren. In dat kader wordt zelfs gesproken van (emotionele) kindermishandeling.

1. Producten/werkwijze (output)

Eén van de producten is het **koppeltraject** waarbij een professional van het lokale jeugdteam (CJG) gekoppeld wordt aan een professional van DJGB (jgb'er genoemd). Het CJG levert de zaken aan. Het doel van dit koppeltraject is om in een vroeg stadium hulp/ondersteuning te bieden aan ouders en hun kinderen die te maken hebben met scheidingsproblematiek, door ouders te helpen om hun gescheiden- ouderschap op een voor alle betrokkenen conflictlose manier vorm te geven.

Werkwijze Koppeltrajecten

Gedurende 3 maanden gaan twee professionals in gesprek met ouders en hun kind(eren). Eén van de professionals is gekoppeld aan de ouders, de andere professional is gekoppeld aan het kind. Op deze manier hebben kinderen de mogelijkheid om met een neutraal persoon te bespreken wat zij als lastig of vervelend ervaren met betrekking tot de scheiding van hun ouders en wat zij als mogelijke verbetering zien. Deze informatie komt, al dan niet in het bijzijn van de kinderen (maar altijd met toestemming van de kinderen) terug in de gezamenlijke gesprekken met ouders. De professionals van het CJG zijn bij alle gesprekken met de ouders aanwezig geweest als vertolker van de stem van het kind. Daardoor kregen zij zicht op hoe DJGB in haar aanpak naar ouders te werk gaat. Dit aspect van "coaching on the job" is een heel krachtig middel.

In een gezamenlijk start gesprek wordt de methodiek (werkwijze uitgelegd) en stellen ouders hun eigen doelen.

Vorbereiding:

- Gesprek DJGB en aanmelder/lokale jeugdteam.
- Afstemming taken/rollen koppel.
- Inlezen aanmelding/dossier.

WEEK	GESPREK OUDERS	ONDERWERP(EN)	GESPREK KIND(EREN)	ONDERWERP(EN)	TOOLS
1	Gesprek 1 Beide ouders samen	Kennismaking. Uitleg pilot/werkwijze. Psycho-educatie. Doelen stellen (wat willen jullie over 3 maanden bereikt hebben?)			Foto kinderen. Film breuklijn. Theoretisch fundament Gebruik metafoor rugzakje. Fases bij verlies/rouw.

2	Gesprek 2 Ouder 1 apart (huisbezoek)	Relatie- en scheidingsgeschiedenis. Netwerk in kaart brengen (wie uit netwerk versterkt/vermindert de strijd?)	Gesprek 1 met kind(eren)	Uitleg werkwijze. Aangeven wat ouders bereikt willen hebben na 3 maanden. (Scheiding)geschiedenis. Beleving huidige situatie.	Vragenlijst scheidingsgeschiedenis Genogram/bolletjes-schema 3 Huizen (kinderen)
3	Gesprek 2 Ouder 2 apart (huisbezoek)	<i>Zie hierboven.</i>			<i>Zie hierboven.</i>
4			Gesprek 2 met kind(eren)	Wens kinderen, hoe zouden zij het willen. Hoe dit aan ouders kenbaar maken? Wie/wat kan daar evt. bij helpen?	
5	Gesprek 3 Ouders samen	Vorbereiden gesprek met kinderen.	Gesprek 3 met kind(eren)	Vorbereiden gesprek met ouders.	
6	Gesprek 4 Ouders en kinderen		Gesprek 4 Kinderen met ouders	Kinderen geven aan ouders aan waar ze last van hebben en wat ze graag verbeterd zien. Eerste aanzet voor mogelijke oplossing/hulp. Hoe kan netwerk helpen?	
7	Gesprek 5	Terugblik op gesprek met kinderen.			Tekeningen met 3 mogelijkheden van

	Ouders samen	Reorganisatie ouderschap (3 mogelijkheden) Wat concreet doen?			gereorganiseerd ouderschap.
8					
9	Gesprek 6 Ouders samen	Worden afspraken nagekomen? Wat gaat er goed, wat gaat er minder goed?			Evt. netwerk betrekken.
10					
11	Gesprek 7 Ouders en kinderen	Zijn doelen behaald? Waarom wel/niet? Wat betekent dit? Andere hulp nodig? Doorverwijzen?	Gesprek 5 Kinderen met ouders		
12					
13	Gesprek 8 Ouders samen	Borgen. Terugkoppeling naar gemeente			

1.1 Welke concrete producten zijn gerealiseerd in het project?

- Werkwijze "light" aanpak werken met gescheiden ouders (zie hierboven uitgewerkt)
- 11 (SWING) koppeltrajecten
- Telefonische consultatie voor gemeentes/ CJG's met betrekking tot casuïstiek waarbij sprake is van complexe scheiding.
- Een themabijeenkomst : Kinderen in complexe scheidingssituaties voor alle betrokkenen, familie, vrienden, burens .
- Een workshop voor alle hulpverleners van eerstelijns voorzieningen in het Sociale Domein.
- "Tools" koffertjes om met kinderen in diverse werkvormen in gesprek te gaan over scheiden en veranderen.

1.2 Geef een samenvattende beschrijving van de inhoud van de producten:

SWING koppeltrajecten: gebaseerd op de ontwikkelde "light aanpak complexe scheidingen" Gedurende 3 maanden gaan een professional van de gemeente/CJG en een jeugd- & gezinsbeschermer van DJGB in gesprek met ouders en hun kind(eren). Eén van de professionals is gekoppeld aan de ouders, de andere professional is gekoppeld aan de kind(eren). Op deze manier hebben de kinderen de mogelijkheid om met een neutraal persoon te bespreken wat zij als lastig of vervelend ervaren met betrekking tot de scheiding van hun ouders en wat zij als mogelijke verbetering zien. Deze informatie komt, al dan niet in het bijzijn van de kinderen (maar altijd met toestemming van de kinderen) terug in de gezamenlijke gesprekken met ouders en de professional die met ouders in gesprek is. Ouders stellen bij het start gesprek hun eigen doelen en wat zij als gewenst resultaat voor hun kind(eren) willen bereiken.

Collegiale consultatie:

Medewerkers van de gemeente (of CJG) kunnen casuïstiek inbrengen waarbij sprake is van kinderen in complexe scheidingssituaties en waarbij zij, als professionals, advies vragen.

Themabijeenkomst: kinderen in complexe scheidingssituaties. Een bijeenkomst georganiseerd door DJGB en het CJG voor iedereen die in hun naaste omgeving te maken heeft met kinderen in scheidingssituaties. Deze bijeenkomst zal plaatsvinden op 29 juni as.

De workshop is gegeven op verzoek van de regio die zich geconfronteerd zag met een enorme toeloop van scheiding gerelateerde problematiek bij kinderen en hun ouders. DJGB heeft met behulp van PPP en diverse sheets de aanpak van werken met twee professionals, therapeutische interventies en de nodige do's en dont's de revue laten passeren. Professionals hebben de workshop als versterkend ervaren en men heeft 'tools' gekregen wat kan helpen.

Tools koffertje met een werkschrift en een aantal werkvormen om met kinderen in gesprek te komen over wat zij graag anders zien, waar ze last van hebben. Voor elke samenwerkingspartner hebben we bij deze "light" aanpak een koffertje

1.2 Zijn alle beoogde producten gerealiseerd?

Alle beoogde producten zijn gerealiseerd vóór 1 juli as.

1.3 Is het product/de werkwijze ontwikkeld met of gebruikt door cliënten, professionals of ketenpartners in de projectperiode?

Producten zijn met name ontwikkeld door DJGB en de uitvoering van de koppeltrajecten is gezamenlijk met de CJG's gedaan. Dit ten behoeve van cliënten die bij het CJG binnenkomen ivm ervaren scheidingsproblemen.

De thema bijeenkomst is voorbereid door DJGB. Wij hebben een PPP presentatie gemaakt. De bijeenkomst is met hulp van CJG georganiseerd. Zij hebben gebruik gemaakt van hun professioneel netwerk om bekendheid te geven aan deze bijeenkomst. Hiermee bereiken we een doelgroep die nog geen hulp heeft aangevraagd maar wel met complexe scheidingen van doen hebben op enigerlei wijze. PR is breed uitgezet dmv affiches.

Cliënten

Ja, 11 ouderparen (22 volwassenen) 17 kinderen in de leeftijd van 2-18 jaar.

Is dit conform plan?

Nee. Streven was 6 koppeltrajecten per regio. Toen de samenwerking met de CJG's op gang kwam wilden wij graag met elk van de drie CJG's een samenwerking aangaan. Via mond op mond reclame van de werkers onderling kwam dit ook het afgelopen half jaar tot stand. Zodoende zijn er 3 trajecten meer gedaan dan aanvankelijk was afgesproken.

Professionals

Ja, 6 professionals.

Is dit conform plan?

Ja, streven was om de collega's te coachen in de werkwijze complexe scheiding en met-/ van elkaar te leren. Gebruik maken van elkaars deskundigheid/ expertise en netwerk is effectief gebleken.

Ketenpartners

In het lokale, eerstelijns veld van het Gooi hebben sinds de transitie vanaf 2015 een aantal ontwikkelingen gespeeld waardoor gemeentelijke partners zich vooral hebben moeten richten op interne organisatie, waaronder op sterkte komen van personeel, 3 gemeentes zijn onderling gefuseerd, interne opbouw van werkprocessen.

Vanuit afdelingen Beleid werd de thematiek van complexe scheidingen zeker aangegeven en zo is ook de intentie uitgesproken om aan dit project deel te nemen. Bij de startbijeenkomst in oktober 2015 waren de drie gemeentelijke uitvoeringsdiensten aanwezig. Toen werd ook direct duidelijk dat zij niet onze 'evenknie' zouden kunnen zijn omdat werkers bij deze diensten **procesregie** voeren en geen uitvoerende hulpverlenende werkzaamheden/cliëntcontact. Zij zouden in die zin meer degenen zijn die onze producten zouden indiceren en burgers die bij het gemeentelijke loket kwamen konden doorverwijzen naar ons. Echter deze problematiek dient zich niet op deze wijze aan. Gebleken is dat ouders zich eerder bij maatschappelijk werk en de lokale CJG's aanmelden en dus niet bij het gemeentelijk loket en ook niet vrijwillig bij een bureau als DJGB.

Daarbij is ons product gericht op interdisciplinaire samenwerking en versterking van professionals uit het voorveld dus al met al heeft dit gemaakt dat DJGB een zoektocht heeft gedaan naar een geschikte samenwerkingspartner. Medio 2016 hebben we die gevonden in het CJG in drie gemeentes van het Gooi, te weten Huizen, Hilversum en Gooise Meren.

2. Resultaten (outcome)

Bij dit deel gaat het om de mate waarin beoogde resultaten zijn gerealiseerd voor betrokken cliënten, professionals en/of ketenpartners (zie resultaatafspraken)

2.1 Zijn er binnen het project bij cliënten, professionals en/of ketenpartners gegevens verzameld over de praktische bruikbaarheid, ervaren resultaten of andere indicatoren?

Nee, niet bij cliënten. Zij zijn opzettelijk niet benaderd omdat zij met één aanpak zijn benaderd dus geen vergelijkingsmateriaal hebben. De aard van de problematiek maakt het ook lastig om te vragen of de aanpak voldoet aan praktische bruikbaarheid.

Ja, bij de ketenpartners, te weten het CJG.

2.2 Zijn er gegevens verzameld over de praktische bruikbaarheid van het SWING project in de praktijk? Geef aan bij welke groep(en) gebruikers de bruikbaarheid in kaart is gebracht. Beschrijf op welke manier de gegevens zijn verzameld, hoeveel respondenten hebben meegewerkt en wat de uitkomsten zijn (zie resultaatafspraken tevredenheid punt 1):

Ketenpartner

Aantal: alle CJG jeugdconsulenten zijn na afloop van de koppeltrajecten intercollegiaal benaderd met de vraag hoe zij de aanpak, de samenwerking hebben ervaren.

Welke ketenpartners (selectiecriteria): CJG consulente die koppeltraject heeft uitgevoerd met een jgb'er

Wijze van dataverzameling: interview na afloop door jgb'er waarmee is samengewerkt en één terugkoppeling via mail

Wat vindt de ketenpartner van de bruikbaarheid?

Alle CJG consulentes die hebben meegedaan in de koppeltrajecten zijn stuk voor stuk enthousiast en hebben veel aangereikt gekregen:

- De visie op wat er nodig is en wat wij verstaan onder een "geslaagde" scheiding geeft al ruimte voor professionele uitwisseling.
- De multidisciplinaire, methodische aanpak van de problematiek met evaluaties na elk gesprek met ouders en/of kind en het sturen dmv vraagstelling gericht op reorganiserend ouderschap.
- De tools die ingezet wordt om met kinderen in gesprek te komen
- de do's en dont's in deze dynamiek van strijd geeft houvast
- kennisoverdracht zowel in houding als in theoretische onderbouwing
- de snelle, pragmatische insteek
- de systematische, gestructureerde aanpak die houvast geeft aan iedereen

De resultaatafspraken zijn behaald.

2.3 Zijn er gegevens verzameld over de ervaren resultaten bij cliënten, professionals en/of ketenpartners? Ervaren gebruikers dat de beoogde doelen worden bereikt? Zijn zij tevreden over de resultaten?

Geef aan bij welke groep(en) gebruikers de tevredenheid met het resultaat in kaart is gebracht. Geef aan op welke manier de gegevens verzameld zijn, hoeveel respondenten hebben meegewerkt en wat de uitkomsten zijn (zie resultaatafspraken tevredenheid punt 2):

Cliënten

Aantal: n.v.t.

Aantal: n.v.t.

Ketenpartners

Aantal: 6

Welke ketenpartners (selectiecriteria): CJG consulentes

Wijze van dataverzameling: interviews en evaluaties na afloop traject

Zijn ketenpartners tevreden over het resultaat? Ja

De resultaatafspraken zijn grotendeels behaald. Alleen de directe samenwerking met de gemeente heeft geen vorm gekregen.

2.4 zijn er gegevens verzameld over andere indicatoren om het resultaat van het project in kaart te brengen?

Beschrijf hier eventueel nog andere indicatoren waarover gegevens zijn verzameld, bijvoorbeeld probleemafname, afname OTS, afname overlast etc.. Geef aan op welke manier de gegevens verzameld zijn en wat de uitkomsten zijn (zie resultaatafspraken):

Hierover zijn geen resultaatafspraken gemaakt. Het geheel van wat wij hebben uitgevoerd kan alleen kwalitatief worden bekeken gezien het lage aantal zaken dat wij in samenwerking hebben bediend. De impact van onze aanpak en de specifieke visie en houding op aanpak van deze problematiek heeft professionals van het CJG wel het nodige gebracht omdat de aanpak methodisch is, gestructureerd en gebaseerd op een theoretisch fundament.

2.5 Succesfactoren en belemmerende factoren

Medewerkers van het CJG merkten dat zij handelingsverlegen waren als er ouder(s) binnen kwamen met vragen/verhalen over opvoedsituaties waarbij kinderen te maken hadden met (complexe) scheidingsituaties. Zij wilden hun kennis vergroten en in die zin kwam het aanbod vanuit SWING precies op het goede moment. Het CJG heeft veel tijd aan haar medewerkers gegeven om zich in deze aanpak te bekwamen. In de praktijk van de eerstelijns professionals blijkt dat veel ouders en kinderen te maken hebben met deze problematiek.

Succesfactoren zijn :

- "coaching on the job": de aanpak kon direct geleerd en geoefend worden in zaken met multidisciplinaire begeleiding.
- Aanbod is preventief, laagdrempelig, "snelkookpan" effect door een korte en krachtige periode met wekelijks contact
- Gestructureerde, systematische aanpak met weekschema en duidelijke opbouw in de contacten.
- Snelle start dicht bij huis in eigen regio van de ouders.
- Geen bureaucratie van indicatiestelling door de gemeente, beschikking stellen etc.
- Geen wachtlijst

Belemmerende factoren:

Het is voor professionals een grote tijdsinvestering om een traject uit te voeren.

- Na het SWING project zal de bureaucratie toeslaan waardoor een aantal succesfactoren onder druk komen te staan.

3. Bouwstenen

In de projectaanvraag heb je aangegeven aan welke bouwstenen van de jeugdbescherming het project een bijdrage levert. Beschrijf hieronder of dit is gelukt en op welke manier.

3.1 Samenwerking met kind, gezin en netwerk

Er is met gezinnen op een intensieve manier samengewerkt voor een periode van ongeveer drie maanden met een frequentie van wekelijks/ 2 wekelijks. De gesprekken met ouders waren grotendeels gezamenlijk met uitzondering van een huisbezoek bij beide ouders apart om zicht te krijgen op de opvoedsituatie van de kind(eren) en met de ouder in gesprek te gaan over de scheidingsgeschiedenis en hoe de ouder het ouderschap vorm (wil) geeft (geven). Tijdens het huisbezoek was veelal de nieuwe partner aanwezig of belangrijke steunende mensen voor de ouder. Tijdens het traject vinden er ongeveer 3-6 gesprekken plaats met het kind (de kinderen).

3.2 Samenwerking in de keten

Met name met de verschillende CJG's in de regio is er intensief samen gewerkt. Alleen bij de telefonische consultatie is er samenwerking geweest met jeugdconsulenten van diverse gemeentes. Daarnaast heeft er samenwerking plaats gevonden met diverse scholen, betrokken hulpverleners in het voorveld (Versa algemeen maatschappelijk werk) en zorgaanbieders (als er gesignaleerd werd dat er voor langere periode intensieve begeleiding nodig is, werd er gezorgd dat ouders en kinderen aangemeld werden bij een instelling die dit kan bieden middels een warme overdracht).

3.3 (Nieuwe) methoden en technieken

Binnen het traject is er gewerkt volgens de werkwijze complexe scheiding (DJGB). Tevens hebben 11 professionals van het CJG en 3 professionals vanuit DJGB (betrokken bij het traject) een 2- daagse training gevolgd bij de Interactie academie "wat werkt bij hoog conflict tussen ouders na scheiding". Ook zijn de professionals van het CJG gecoacht in het praten met kinderen vanuit DJGB. Dit samendoen heeft ook de onderlinge collegialiteit en samenwerking vergroot.

3.4 Andere bouwstenen

Zijn er andere relevante bouwstenen voor de verdere ontwikkeling van de jeugdbescherming naar voren gekomen in de uitvoering van jullie project?

DJGB is zich aan oriënteren om onze “light aanpak” aan te gaan bieden met “coaching on the job” als krachtig middel om andere professionals te versterken in deze problematiek. Verder graag als bespreekpunt meenemen voor de uitwisseling in de eindevaluatie.

4. Belang voor de kwaliteit en effectiviteit van jeugdbescherming

Geef kort en bondig weer op welke manier de opbrengsten van jullie SWING project van belang zijn voor een verbetering van de kwaliteit en/of effectiviteit van de jeugdbescherming in Nederland.

Op een intensieve, preventieve wijze is er met ouders en kinderen samengewerkt. Waarbij de focus op de kinderen werd gelegd en niet op de ouders en hun ex-partnerschap. Psycho-educatie is daar een belangrijk onderdeel van.

Door vrij tijdig in het proces in te steken is de hoop dat kinderen maar ook de ouders minder schade oplopen.

- *Zoals een kind heeft aangegeven bij het eindgesprek:
Mijn ouders hebben de laatste jaren alleen maar ruzie met elkaar en daarom lukt het hun niet om dingen voor mij te regelen. Omdat ze er samen niet uitkomen had ik geen geldig ID-bewijs en kon ik daarom geen folderwijk lopen. Met mijn vader had ik een omgangsregeling die gemaakt is toen ik nog veel jonger was. Nu ik ouders ben wil ik op zaterdag sporten, met vrienden wat leuks doen en moet ik ook veel meer aan mijn huiswerk doen. Als ik dat aan mijn vader wilde uitleggen dan begon hij meteen te roepen dat mijn moeder me gehersenspoeld heeft. Doordat er gesprekken met mijn ouders waren en mij apart heb ik dit kunnen zeggen. Ik wilde het zelf ook aan mijn vader vertellen maar omdat ik bang was dat hij weer niet zou luisteren heb ik dit samen met de hulpverleners gedaan. Ik vond het erg spannend maar ik had het goed voorbereidt samen met mijn eigen hulpverlener dus dat scheelde. Ik was opgelucht dat ik het gezegd had. Mijn vader vond het niet zo leuk dat ik minder wil komen maar hij vind het wel goed omdat hij van mij houdt verteld hij. Ook is het gelukt om een nieuwe ID aan te vragen en kan ik beginnen met mijn folderwijk.*

-Zoals een vader heeft aangegeven bij het eindgesprek:

“ik heb geleerd om mij meer te richten op mijn kind en niet meer op mijn ex-partner. De moeder van mijn kind kan ik niet veranderen. Ik probeer haar te zien als een collega en ga op een zakelijke wijze met haar om waarbij ik me steeds de vraag stel ‘hoe zou mijn kind dit vinden’. Ik vond het een opluchting dat het streven niet was dat ik moest leren communiceren met de moeder van mijn kinderen maar dat we als ouders werden aangesproken op het ouderschap en hoe we deze vorm konden geven op een manier wat voor ons kind niet belastend is. ik ben uit de strijd gestapt omdat ik van mijn kind terug kreeg dat zij van mij houdt en dat ze het fijn vindt om bij mij te zijn. Deze kwaliteit is voor mij belangrijk. Door met de moeder van de kinderen bezig te zijn (voorheen noemde ik haar “mijn ex” maar ik heb geleerd dat dit ook strijdtal is) had ik onvoldoende aandacht voor mijn kind en was ik vaak erg gestrest. Ik vind het heel erg dat ons kind de afgelopen jaren veel ruzies heeft meegemaakt en gedrag van mij heeft gezien waar ik niet trots op ben. Door dit traject is mijn aandacht nu op mijn kind en de opvoedsituatie bij mij thuis. Mijn vrouw en ik hebben veel gehad aan de adviezen die gegeven werden met betrekking tot onze opvoedvragen”.

Zoals een moeder heeft aangegeven bij het eindgesprek:

“Na vele jaren van ruzie in bijzijn van onze kinderen, via de mail en vele rechtszittingen verder (en met name geld) wil ik dat er rust komt. Het sloop mij en ik merk aan de kinderen dat ze er heel veel last van hebben dat geeft mij veel zorgen.

Door dit traject is duidelijk geworden hoeveel last de kinderen hebben van de situatie. Ik zie in dat het de kinderen helpt als wij als ouders hulp krijgen en aan de slag gaan in plaats alleen hulp voor de kinderen te zoeken. Dit traject heeft ons als ouders wegwijs gemaakt in de hulpverlening en ervoor gezorgd dat we op een plek waar de hulp geboden wordt, voor langere tijd, die wij nodig hebben. Het voelt als een goede weg die ik ga bewandelen”.